

Erik Lindgren

POST-
historia från
Sätters kommuns
landsbygd

Copyright 1995
Erik Lindgren

Förlagan tillverkad 1995

Posthistorisk skriftserie nr 263

	sid
Förord	1
Anstahyttan	10
Arkhyttan	34
Bispberg	27
Dala-Fäggeby	10
Dalaskedvi	33
Gustaf(s)	11
Kullsveden	35
Pingbo	34
Qvista	30
Rämen	18
Rämshyttan	19
Silvberg	23
Skräcka	20
Stora Skedvi	7
Säter	3
Terminologi	4
Ulvshyttan	20

Förord

I min posthistoriska vandring norröver har jag valt att på läsares begäran också forska litet i några av de små kommunerna i Kopparbergs län. I huvudsak ägnar jag mig åt **landsbygdens** postkontor.

För var och en av postorterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt med arkivhandlingars hjälp söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv eller ur Ernst Grapes bok POSTKONTOR OCH POSTMÄSTARE. Om vid något tillfälle en annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent. För järnvägspoststationer nämner jag dem som formellt hade postansvaret även om själva sysslan överläts på annan i järnvägens tjänst.

De olika orterna presenteras i den ordning de fått fasta postanstalter, tidsmässigt sett och således med början på Säter. De poststationer som har tillkommit samtidigt, presenteras inbördes i bokstavsordning. Berättelsen bjuder också på exempel hur järnvägen mer eller mindre självklart påverkat poststationsbeståndet.

Någon gång anger jag poststyrelsens diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter kan hämtas om utvecklingen. För dem som önskar fördjupa sig, underlättas därmed vidare forskning vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm. Den uppmärksamme läsaren noterar att jag ibland gör mig skyldig till upprepningar. Detta gör jag i avsikt att i rätt sammanhang förklara bakgrunden till den händelse som jag då berör. Detta kan vara till fördel för den som inte sträckläser häftet.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i mars 1995

Erik Lindgren

1636--

Säter

Postkontoret i Säter var ett av dussintalet postkontor som öppnades i vårt land redan 1636, d v s det år då förordningen om Postbåden utfärdades. Det är en mycket litet antal orter som kan hänföras till denna anrika skara. Till postmästare antogs Sune Olofsson med en årslön på 40 daler vitt mynt. Penningssystemet var under förändring och han fick för år 1640 kvittera ut 32 daler silvermynt, en summa som höjdes till 50 daler silvermynt år 1642.

Under 300 år hade Säter ett förvaltningspostkontor, tidvis med åtskilliga underlydande poststationer. Förvaltningsområdena gjordes så småningom större, särskilt efter andra världskriget, vilket fick till följd att åtskilliga av postkontoren klassades som postexpeditioner, ett mellanting mellan postkontor och poststationer som hade börjat införas 1920.

För Säter inträffade denna förändring tidigt, redan med 1936 års ingång. Under tiden fram till dess hade postkontoret haft sammanlagt 23 ordinarie postmästare som chefer. Kring några av dem stormade det, särskilt för dem som hade ansvaret under 1700-talets första hälft, då det ekonomiska läget var svårt och postcheferna inte fick ut sina löner med regelbundenhet, ja till och med fick arbeta oavlönade tidvis. De som drabbades värst av sådana bekymmer torde ha varit Johan Arosin (1725-1728) och Jonas Biörkander (1728-1750).

Under perioden november 1870 - december 1881 var den formella titeln för chefen i Säter postexpeditör, en lägre rang som "drabbade" den i november 1870 utnämnde Per Egil Folke Palmcrantz. Hans efterträdare 1879 Gustaf Erhard Norström kunde glädja sig åt att den förändrade terminologin medförde att hans titel ändrades från postexpeditör till postmästare med 1882 års ingång. Man kan säga att postens terminologi är snårig, till och med för dem som ägnat någon del av sitt liv åt post. Litet av terminologin försöker jag förklara i nästa avsnitt.

Chefen för postexpeditionen i Säter hade från 1936 titeln stationsmästare. Under 1970-talet förändrades organisationen över hela landet och postexpeditionerna började kallas postkontor med början 1977, en term som med 1986 års ingång gällde för alla fasta postanstalter med kundbetjäning, oavsett deras storlek. Postmästare Kerstin Elfström fick i modern tid ta över ansvaret för service till omkring 4000 hushåll med adress Säter och Stora Skedvi.

Jag finner anledning att här något beröra Postens terminologi, eftersom jag nämnt att Sätters postkontor under tiden 1870-1881 benämndes postexpedition och fick samma benämning men med annan innebörd vid degraderingen 1936. I Säter fanns ett förvaltningspostkontor under hela 300 år. Som framgår av texten i andra delen av detta avsnitt har det funnits två ganska skilda slag av postanstalter med benämningen postexpedition, av vilka det moderna slaget (från 1920) inte hade något förvaltningsområde med underlydande poststationer.

"Nuläget"

Jag börjar med situationen som den är i mars 1995 när jag bearbetar detta manus. Då är det hela något flytande, kan man säga, på grund av den för flera år sedan beslutade och numera med råge genomförda strukturförändringen med beteckningen "Nät 92". Beslutet innebar i korthet att Posten även i fortsättningen skulle ha ca 2000 serviceställen, men *formerna* för denna service förändras successivt. På mindre orter (med färre än 1000 hushåll) planerades ursprungligen samverkan med bank på 300 platser och postkontor skulle etableras i butiker på 350 ställen. På större orter avsågs 250 av totalt 700 postkontor bli ersatta med vad som kallas Närpost. Denna omorganisation har hunnit genomföras under de tre närmast gångna åren och tycks tendera att få ännu större omfattning än vad som aviserades vid presentationen av "Nät 92".

Målet 2000 serviceställen förefaller vara för högt satt. Enligt det pressmeddelande som gick ut den 14 februari 1995 hade Posten då 1340 egna postkontor och 537 "Post i butik". Påbyggnaden av "Nät 92" görs i en utredning med förslag om att Posten år 1997 skall ha 1100 egna kontor, varav 150 kontor i samverkan med andra och 775 "Post i butik". Antalet serviceställen skulle därmed bli oförändrat. Förändringarna uppges inte bli mera omfattande än att de kan genomföras på ett ansvarsfullt sätt för såväl kunder som anställda. Postservicen blir enligt samma källa kvar, om än i förändrad form.

Pressmeddelandet innehåller emellertid följande brasklapp: *"Utredningen förutsätter att Posten får fortsatt möjlighet att utveckla finansiella tjänster och att de avtagande volymerna i Nordbanksamarbetet kompenseras på så sätt"*.

För skrivande posthistoriker blir det svårare att för framtiden redovisa organisationsförändringarna. Framför allt blir det svårt att, som jag hittills gjort i min posthistoria, namnge cheferna för respektive postkontor. Genom divisionalisering finns det nämligen två eller flera chefer på många håll. Divisionaliseringen drevs måhända något för hårt och det finns nu tecken på att de barriärer som rests mellan olika divisioner kan komma att bli genomträngbara.

Terminologi under gången tid

Den 9 mars 1860 bemyndigade regeringen generalpoststyrelsen att *"å lämpliga ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom expeditjonskontor, för mera avlägsna orter underlättas förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition"*.

Det kungliga brevet föranledde poststyrelsen att förhöra sig hos länsstyrelserna om behovet av sådana poststationer. Kungörelser från länsstyrelserna lämnade vägen öppen för framställningar om poststationer, framställningar som naturligtvis prövades noga före beslut.

Det kan vara av visst intresse att notera hur generaldirektör Wilhelm Roos angav en orsak till beslutet om poststationer på landsbygden. I sin historiska återblick i verkets första verksamhetsberättelse omtalade han att brevlådor hade uppsatts vid allmänna postvägar med början 1855 under vissa förutsättningar. Ett villkor var att en kommun eller flera korrespondenter på en ort förenade sig om att genom en lämplig person svara för tömning på behöriga tider av brevlådan. Det reglerades genom ett kungligt brev den 9 mars 1855 och av postmedel betalades 15 kr om året för bestyret med brevlådan. Men så skriver Roos följande:

"Då emellertid denna utväg till postutväxlingens underlättande endast i ringa mån av allmänheten anlåtats, beslöts år 1860 inrättandet av ett nytt slag poststationer, vilka skulle utgöra en art filialkontor till närmast liggande postkontor eller postexpeditioner".

Innan verkningarna av kungabrevet den 9 mars 1860 var synliga, fanns det i vårt land i stort sett inga andra fasta postanstalter än postkontor, vid denna tidpunkt 175 stycken. Av dessa var 48 postexpeditioner, en benämning som kan skapa problem för dem som inte sysslat med posthistoria. Låt oss kalla även dem för postkontor. De var i praktiken en lägre klass av postkontor. De högsta klasserna var enligt vokabulären postkontor och de lägsta klasserna var postexpeditioner. Båda slagen var med få undantag förlagda till städer. Flertalet av dem hade ett större eller mindre förvaltningsområde med underlydande poststationer.

Beteckningen postexpedition kom till 1849 som resultatet av en form av lönereglering till postcheferna. Med vissa ändringar under de följande 25 åren upptog 1874 års normalstat sju klassers postkontor, av vilka klasserna I - IV avsåg postkontoren och klasserna V-VII postexpeditioner. Postkontorens chefer kallades postmästare, tillsatta med kunglig fullmakt, medan postexpeditionernas chefer var postexpeditörer, tillsatta av poststyrelsen. Gentemot kunderna hade de samma befogenhet. Från och med 1882 kallades postexpeditionerna för postkontor. Termen postexpedition skulle återupstå fyra decennier senare i en helt annan betydelse som framgår av det följande i detta kapitel.

Utöver postmästare fanns det med början 1830 ett litet antal s k postuppsyningsmän. De tillsattes i glest befolkade delar av landet, huvudsakligen i Norrland. De fasta postanstalter som därigenom kom till stånd, kallades postuppsyningsmansplatser. Deras totala antal översteg aldrig samtidigt 21, d v s det antal som fanns 1860, när regeringen fattade beslut om poststationer på landsbygden. De flesta postuppsyningsmansplatserna ersattes under femårsperioden 1861-1865 med poststationer.

Det dröjde nära nog ett helt år efter att regeringen bemyndigat poststyrelsen att inrätta poststationer, innan de första kom till stånd. Inom området för denna uppsats inrättades inga sådana förrän i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen. Dalarna fick i detta sammanhang 15 nya poststationer år 1874, därav två inom de nuvarande gränserna för Sätters kommun, nämligen i Stora Skedvi och Gustafs.

Andra senare tillkomna former av postanstalter med kundbetjäning var filialpostkontor och brevsamlingsställen, från vilka vi kan bortse i detta sammanhang. Dessutom tillkom 1920 ett mellanting mellan postkontor och poststationer med termen *postexpedition* (ej att förväxla med de *postexpeditioner* som fanns under åren 1849-1881). Postkontoret i Säter ersattes med en *postexpedition* "av det moderna slaget" 1936. Detta slag av *postexpeditioner* hade inte några underlydande poststationer men avgav sina redovisningar direkt till poststyrelsen. Poststationerna däremot redovisade till de överordnade postkontoren. Cheferna vid "den moderna tidens *postexpeditioner*" titulerades stationsmästare.

I slutet av 1920-talet inrättades stationära lantbrevbärare, snart nog kallade *postombud*. På slutet av 1960-talet användes sådana i viss utsträckning för att göra indragning av poststationer smidigt. De underlättade övergången till lantbrevbäring för dem som bodde närmast den indragna poststationen. Skälet för deras tillkomst var från starten ett helt annat. De öppnades enligt ursprungliga planer på platser där underlaget var för litet för en poststation.

Termen *postställe* fanns under en övergångstid från mitten på 1970-talet för mycket små poststationer, men från och med 1986 kallades även dessa för postkontor. De dittillsvarande poststationerna hade då hunnit dras in eller organiseras om och fått benämningen postkontor (med prefixet "lokal" under en övergångstid fram till och med 1985).

På sina håll prövade man att man anlita entreprenader för mindre postkontor mycket tidigt, särskilt i Värmland, varom jag berättat i flera av mina skrifter om värmländsk posthistoria. Befintliga postlokaler avvecklades och rörelsen överläts på en bank eller en butik. Som jag nämnt inledningsvis i detta kapitel, låg målsättningen på ca 650 entreprenadkontor, men den siffran är ju sedan lång tid passerad. En hårdare strukturering har aviserats.

Stora Skedvi

Det är lätt att förväxla poststationerna inom Stora Skedvi socken med varandra, eftersom deras namn ändrats från gång till annan, särskilt som den poststation som öppnades i Kvista den 1 juli 1886, fick socknens namn den 1 juli 1927. Den första poststationen inom socknen öppnades med namnet Stora Schedvi vid 1874 års ingång som ett resultat av kronobrevbäringsreformen. Länsman Gustaf Murelius hade utsetts till föreståndare, efter kort tid följd av folkskollärare Håkan Håkansson. Grannsocknen i öster, Husby, gjorde i maj 1878 en framställning till poststyrelsen om att med samtidig viss ändring av postgången mellan Säter och Torsåker via Stora Skedvi få en poststation inrättad i Smedby. I samband därmed kunde indragning av Stora Skedvi poststation ha kommit på tal, då belägen i Fäggeby.

Poststationsföreståndare Håkansson, som hade sagt upp sig för tillämpning från och med april 1879, tillfrågades av poststyrelsen om han vore hågad att även från den tidpunkten fullgöra befattningen. Han förklarade sig i ett brev till poststyrelsen den 10 oktober 1878 "*förhindrad att ifrågavarande befattning förestå längre än den tid, jag enligt kontraktet därtill är förpliktigad, enär denna station enligt mitt förmenande är alldeles överflödig, sedan en ny postanstalt är ämnad att snart öppnas vid det blott 3/4 mil härifrån belägna Husby, och St. Schedvis postområdes centrala del, kyrkbyn, varifrån den ojämförligt större posten i lösväska hit avfärdas, är 1/2 mil från stationen avlägsen och icke mer än 3/4 mil från Säter. Detta senare egendomsliga förhållande torde vara Kungl. Generalpoststyrelsen obekant, varför jag, bortseende från det egna intresset härutinnan, icke anser mig kunna med gott samvete detsamma förtiga*".

Men det var ju inte alldeles givet att den ena poststationens tillkomst skulle medföra den andras indragning. Så blev det inte heller här, tvärtom Håkanssonns förmodande, trots att den önskade poststationen i Husby öppnades med 1879 års ingång vid Smedby gästgivaregård, då med namnet Dala Husby. I stället för Håkansson antogs nu kronolänsman R Leufgren till föreståndare för poststationen, förlagd till Anstahyttan. Det blev snart nog nya anslag mot poststationen, denna gång initierade av ledningen för Södra Dalarnas järnväg, som förhörde sig hos postinspektionen om inte tillkomsten av den förenade post- och järnvägsstationen i Bispberg den 8 november 1880 kunde motivera indragning av poststationen i Stora Skedvi. Den nya poststationen, belägen inom Sätters landskommun, inrättades i

samband med att bibanan Kullsveden-Bispberg till järnvägen Krylbo-Säter öppnades för allmän trafik.

Frågan behandlades vid kommunalstämman den 25 oktober 1880, från vilken här återgivna protokollsutdrag hämtas.

Utdrag af Protokoll, hållet vid ordinarie Kommunalsammanträde med Stora Skedvi församling den 25 Oktober 1880.
557.

För att till länsstyrelsen, så syndtänkt skickas, afgifva inforrad yttrande af socknemännens vägnar, kunnande icke sedan poststationen blifvit öppnad i Bispberg, poststationen i Stora Skedvi skulle kunna utan afsevärd utläggning indragas, utdrag stämman Gästgivarne Eric Jacobsson och Nämndemannen W. Carlsson i Anstaltsvägen.

H. Skedvi som afven
Widmorsson

Juristiskt
A. G. Ljung
Em. Moberg

Öfver utdraget betygat
Widmorsson

Gästgivare Eric Jacobsson och nämndeman W Carlsson fullgjorde sitt uppdrag genom ett fyra sidor långt brev till länsstyrelsen, som de daterade den 18 november 1880. De gick inledningsvis rakt på sak, som man säger ibland, och framhöll att Stora Skedvi poststation inte kunde dras in. Som skäl anförde de bland annat

"att från Stora Skedvi kyrkoby, varest den övre delen av församlingen avhämtar sin post, och till Bispbergs station, väglängden utgör 0.6 mil och att avståndet från Fäggeby, som lämpar sig bäst för nedre delen av socknen att avhämta post, och till Bispberg utgör 0.8 mil".

De förklarade också med till synes goda argument varför de inte ansåg att en eventuell lantbrevbäringslinje från Bispberg skulle kunna täcka korrespondenternas behov men gick sedan in på en fråga som enligt deras uppfattning skulle kunna lindra postverkets utgifter. De anknöt därvid till samma tanke som grannförsamlingen Husby hade haft två år tidigare:

"I sammanhang härmed och på det en betydligt mindre utgift för Kungl. Postverket i allt fall måtte bliva en följd av järnvägens öppnande, tillåta vi oss föreslå, att kärpposten mellan Dala Husby och Torsåkers poststationer, såsom numera obehörlig, måtte indragas, och att kärppost endast fortskaffas från Bispberg via Stora Skedvi till Dala Husby. Det finnes nämligen ej någon korrespondent mellan Dala Husby och Torsåker som av postgången däremellan kan draga någon fördel, ity att samtliga bruk, såsom Stjärnsund, Kloster, Långshyttan med flera hava sin post på Borns station, varifrån de själva avhämta densamma med eget bud. Någon lösväska föres ej heller av postiljon mellan Dala Husby och Torsåkers stationer".

Det var inte bara socknens representanter som avgav yttrande till länsstyrelsen med anledning av järnvägsbolagets förslag att dra in poststationen i Stora Skedvi. Kronofogde G Essen skrev i ärendet den 6 december 1880 och kunde med starka argument "icke finna annat än att den ifrågasatta indragningen av Stora Skedvi poststation skulle kunna åvågringas, om någon avsevärd fördel för postverket därigenom står att vinna;

Men då, oaktat kär- eller diligenspost av ålder passerat genom Stora Skedvi socken och tillfälle därigenom givits för korrespondenterna att medelst lösväskor på Falun och Hedemora få sin post befördrad, det ändock år 1874 ansetts nödigt att i socknen inrätta poststation;

då korrespondenterna inom socknen nu torde hava fullt lika berättigade anspråk på bekväm postgång, som för 6 å 7 år sedan; - - -

då slutligen poststationen i Stora Skedvi, enligt vederbörande stationsföreståndares uppgift, städse väl burit sig och på sista tiden bättre än tillförene,

så torde någon förändring i bestående förhållanden, vad angår Stora Skedvi poststation, icke för det närvarande vara rätt lämplig.

Däremot synes vad socknemännen föreslagit i fråga om indragning av kärpposten mellan Torsåker och Dala-Husby, såvitt jag är i tillfälle bedöma, hava fog för sig, och vågar därför hemställa att utredning angående möjligheten att åstadkomma denna indragning måtte före frågans slutliga avgörande verkställas".

Länsstyrelsen skrev till poststyrelsen den 29 juli 1881 och hemställde "att frågan om indragningen av förberörde poststation måtte åtminstone för närvarande förfalla".

Om frågan angående indragning av kärpposten mellan Torsåker och Dala Husby fann länsstyrelsen inte anledning att avge något yttrande, eftersom förslaget berörde "vederbörande korrespondenters intresse

jämväl i Gävleborgs län och, därest Kungl. Generalpoststyrelsen skulle finna förslaget förtjänt av uppmärksamhet tillfälle lärer komma att beredas Länsstyrelsen att däröver avgiva särskilt yttrande".

Detta ligger utom ramen för denna skrift och jag lämnar frågan därhän. Poststationen i Stora Skedvi namnändrades från den 1 juli 1886 till **Anstahyttan**. Den 1 juli 1890 anställdes gästgivaren Eric Jacobsson som föreståndare för poststationen med 150 kronor i årsarvode. Han följdes 1907 av nämndemannen Vilhelm Carlsson. Efter dennes död i oktober 1912 vikarierade hemmansägaren C J Gustafsson tills han formellt tillsattes som ordinarie från 1913 års ingång (diarienummer 1 b 2287/12). Årsarvodet, som vid Gustafssons tillträde hade höjts till 200 kr, steg 1914 till 260 kr och från 1918 års ingång till 420 kr. Gustafsson fick också uppleva övergången från betingssystemet till en reglerad lön, baserad på beräkning enligt lika grunder för alla poststationsföreståndare i landet med hänsyn tagen bland annat till poströrelsens omfattning vid de olika stationerna. Helga Gustafsson efterträdde C J Gustafsson och fick vara med om en ny ändring av poststationens namn.

Det ändrades sålunda från Anstahyttan till **Dala-Fäggeby** den 15 maj 1939. Vid detta tillfälle ändrades närmare 100 poststationers namn i ortnamnskommitténs strävan att bringa överensstämmelse mellan namnen på telegraf-, järnvägs- och poststationer på en och samma ort. Jag har redovisat denna omfattande revision i posthistorisk skrift nr 19, *Ortnamnsrevisionen 1939*. För Anstahyttan föreslog kommittén att namnet skulle vara Fäggeby för både telefon- och poststation. Telefonstationens namn var då Dala-Fäggeby. Samtliga remissinstanser tillstyrkte kommitténs förslag, men beslutet blev ändå att poststationen fick telefonstationens namn, Dala-Fäggeby.

Helga Samuelsson blev föreståndare efter C J Gustafsson och följdes 1959 av fru Gund Gustafsson. Hon fick uppleva poststationens indragning med september månads utgång 1967. Den ersattes nu med lantbrevbäring från Stora Skedvi (den poststation som ursprungligen inrättats med namnet Qvista och redovisas längre fram i denna skrift). Det var en ändring, som gamle folkskollärare Håkansson sannolikt inte hade kunnat tänka sig, när han 1878 tackade nej till att fortsätta som föreståndare för poststationen med namnet Stora Skedvi.

Bispberg—Stjersund—Torsåker.																																																															
(Från den 2 juli 1886)																																																															
O.	L.	—	7,15																																																												
O.	L.	8,30	8,45	0,8																																																											
O.	L.	10,0	10,15	0,9																																																											
O.	L.	12,15	12,15	1,3																																																											
O.	L.	1,0	1,15	0,5																																																											
S. M.	Th.	—	5,0																																																												
O.	L.	4,45	—	1,8																																																											
S. M.	Th.	8,0	—	5,3																																																											
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 30%;"></td> <td style="width: 30%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>Bispbergs poststation</td> <td>T.</td> <td>F.</td> <td>7,0</td> <td>—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Anstahyttans poststat. (Fäggeby gästgöd) ..</td> <td>T.</td> <td>F.</td> <td>5,30</td> <td>5,45</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Dala Husby poststat. (Smedby gästgifvareg)</td> <td>T.</td> <td>F.</td> <td>4,0</td> <td>4,15</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Rörshyttans skjutstation</td> <td>T.</td> <td>F.</td> <td>2,0</td> <td>2,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Stjersunds poststation</td> <td>T.</td> <td>F.</td> <td>1,0</td> <td>1,15</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>S. M.</td> <td>Th.</td> <td>2,0</td> <td>—</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Torsåkers poststation</td> <td>T.</td> <td>F.</td> <td>—</td> <td>9,30</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>S. M.</td> <td>Th.</td> <td>—</td> <td>11,0</td> <td></td> </tr> </table>																Bispbergs poststation	T.	F.	7,0	—		Anstahyttans poststat. (Fäggeby gästgöd) ..	T.	F.	5,30	5,45		Dala Husby poststat. (Smedby gästgifvareg)	T.	F.	4,0	4,15		Rörshyttans skjutstation	T.	F.	2,0	2,0		Stjersunds poststation	T.	F.	1,0	1,15			S. M.	Th.	2,0	—		Torsåkers poststation	T.	F.	—	9,30			S. M.	Th.	—	11,0	
Bispbergs poststation	T.	F.	7,0	—																																																											
Anstahyttans poststat. (Fäggeby gästgöd) ..	T.	F.	5,30	5,45																																																											
Dala Husby poststat. (Smedby gästgifvareg)	T.	F.	4,0	4,15																																																											
Rörshyttans skjutstation	T.	F.	2,0	2,0																																																											
Stjersunds poststation	T.	F.	1,0	1,15																																																											
	S. M.	Th.	2,0	—																																																											
Torsåkers poststation	T.	F.	—	9,30																																																											
	S. M.	Th.	—	11,0																																																											
<p>Tre dagar i veckan, nämligen S. M. Th., underhålls postföringen mellan Stjersund och Torsåker, fram och åter, utan kostnad för Postverket.</p>																																																															

Gustafs

Efter skriftväxling med länsstyrelsen i Falun meddelade poststyrelsen i ett brev den 15 oktober 1873 ett preliminärt beslut beträffande åtgärder inom länets olika fögderier i anledning av det då väntade riksdagsbeslutet om kronobrevbäringens avskaffande. Det avsnitt i brevet som berörde Sätters fögderi fick följande utformning:

"Vid det upplysta förhållande att länsmanen i Sätters socken på egen bekostnad hämtar och avlämnar sina tjänstebrev i Sätters stad, ½ mil från sin bostad, den han med särskilt tillstånd fått välja så avlägset, har Generalpoststyrelsen ansett någon dess åtgärd med hänsyn till denna länsmans tjänstebrev ej påkallad.

I anledning av vad Konungens Befallningshavande upplyst därom, att i vart och ett av Gustafs, Stora Tuna och Gagnefs länsmansdistrikter två kyrkor finnas att tillgå, anser Styrelsen sig böra anhålla att, om Konungens Befallningshavande anser nödigt eller gagneligt, poststation varder inrättad:

vid Gustafs eller Silfbergs kyrka, eller vid bägge,

vid Amsbergs kapell och

vid någon i närheten av Mockfjärds kyrka, men vid postlinjen belägen plats.

Styrelsen måtte få motse förslag såväl å stationsföreståndare som de för dessa behövlige arvoden, för de stationer, som anses böra komma till stånd".

När poststyrelsen fått svar med förslag på poststationsföreståndare och arvoden, fanns varken Gustafs eller Silfberg med bland de platser, där länsstyrelsen äskade inrättande av poststationer. Gustafs sockenbor var emellertid väl medvetna om att en poststation öppnades vid 1874 års ingång i Torsång och efter en kommunalstämma den 18 januari gjordes en formell framställning om att Gustafs skulle få motsvarande förmån. Poststyrelsen lämnade denna framställning utan avseende. Sedan länsstyrelsen därefter intygat behovet av en poststation på grund av det åsyftade ändamålet med kronobrevbäringsreformen, beslöt poststyrelsen ändå den 13 mars 1874, att en poststation skulle öppnas i Enbacka med namnet Gustaf den 1 april 1874. Den felaktiga benämningen ändrades så småningom och en ny datumstämpel graverades med ordet GUSTAFS.

Handlanden Per Åslund, som hade ägnat sig åt postärenden för sina kunders räkning redan under kronobrevbäringens dagar, antogs till föreståndare för poststationen med 100 kr i årsarvode. Efter bara ett år antogs till ny föreståndare handlanden Ludvig Wilhelm Frithiof Öberg med oförändrat årsarvode.

nr 9364

Ink. d. G. uovemb. 1874.

Poststation den 7 November 1874

Kongl. Generalpoststyrelsen

Stockholm.

1874 den 19 november am i Kjöps och upfordrad som uppgift
lyck blifvit att tillkännagifva sedan för emottagandet härvidt som
jaha postkr. requirerats och det expedierats i vilken åtgärd
kvitteras att lämna vid emottagandet af
hvarn underdubbel af åro slut vid stationen
närstådes kvadaw anskallit att per omgärd
de få mig jämtt tvenne bäckar. Sådana

Högaktningfullt

P. Arlind

Poststationsföreståndare.

Förminskad reproduktion av en tidig handling från Gustafs poststation.

Kronobrevbäringsreformen hade visat sig mycket kostsam för postverket. Poststyrelsen infordrade genom ett cirkulär till postförvaltarna den 27 september 1875 vissa statistiska uppgifter om poststationerna i syfte att bedöma deras behövlighet. Postmästaren i Falun uppgav i anledning därav följande om Gustafs i ett brev till poststyrelsen den 13 januari 1876:

"Gustaf har även obetydlig uppbörd och ligger invid postlinjen Köping-Falun eller den blivande Ornäs-Säter. De till begagnande av tjänstefrimärken berättigade äro kyrkoherden i Gustafs församling, boende nära stationen, och fjärdingsmannen, vars avstånd från stationen är obekant men ej kan vara långt, då den bebyggda delen av socknen är koncentrerad".

Postmästaren lämnade uppgifterna utan att ta ställning för eller emot indragning av poststationen, men poststyrelsen vidtog inte någon åtgärd. Det var i det sammanhanget förhållandevis få poststationer som drogs in. Man avvaktade den nya organisation som införande av lantbrevbäring skulle kunna medföra några år senare. Innan dess hann dock det fortsatta beståendet för poststationen i Gustafs åter ifrågasättas som framgår av det följande.

Poststationsföreståndaren och handlanden L W F Öberg råkade i konkurs i början av 1877 och fick enligt då gällande bestämmelser inte inneha tjänsten som poststationsföreståndare. Med engagemang av postkontoret i Falun anställdes kyrkoherde L C Wahlbäck som vikarie. Han sade emellertid i ett brev till postmästaren i Falun upp sig med maj månads utgång 1877. I Falun var då kontrollören Magnus Nylander tillförordnad postmästare, sedan Jakob Henrik Hjärne hade beviljats avsked i februari 1877. Dennes ordinarie efterträdare August Theodor Davidsson blev inte utnämnd förrän i augusti 1877.

Magnus Nylander anmälde i ett brev till poststyrelsen den 30 maj 1877, att kyrkoherde Wahlbäck hade sagt upp sig och att på Wahlbäcks förslag organisten Lars Hedin tills vidare var förordnad att förestå poststationen i Gustafs. Om denne skrev han emellertid följande:

"Då jag i vintras nödgades resa ut till Gustafs för att skaffa en lämplig person, som kunde och ville åta sig att sköta stationen därstädes, ansåg kyrkoherde Wahlbäck Hedin för alldeles oduglig, därför att han super förskräckligt mycket och lär vara mycket slarvig, men nu föreslår Wahlbäck honom att sköta tjänsten. Enär jag ej kan stänga stationen, måste jag tills vidare antaga Hedin.

Med anledning av de omdömen, som jag hörde i vintras om Hedin anser jag, att han ej längre än nödvändigt är, förestår stationen. Som det nu ej tycks finnas någon passande person i hela Gustafs socken, som kan sköta stationen såsom sig bör, får jag härhos värdsamt föreslå att Kungl. Generalpoststyrelsen indrager densamma.

I fall Kungl. Generalpoststyrelsen beslutar sig för att indraga stationen, är det ej någon människa i Gustafs socken, som fäster avseende därvid utom möjligtvis ordinarie poststationsföreståndaren Öberg, om han får åter börja sin handel samt landstingsmannen, exekutorn Anders Hansson i Solberga, som är socknens styresman".

Tf postmästare Magnus Nylanders brev den 30 maj 1877 sändes efter föredragning i poststyrelsen den 4 juni till länsstyrelsen med begäran om ett uttalande om poststationens behövlighet. Därifrån blev det remiss till kronofogden och kommunalstämman i Gustafs församling tog upp frågan om poststationens eventuella indragning den 8 juli. Ur protokollets första paragraf citerar jag följande:

"Sedan såväl tf Postmästarens i Falun M Nylanders anmälan till Kungl. Generalpoststyrelsen som Kungl. Generalpoststyrelsens till Ko-

nungens Befallningshavande i Länet ställde ansökning med dess givna Resolution blivit uppläst, förklarade stämman sig ej vilja ingå på någon indragning av Poststationen härstädes, av orsak som i närlagda protokollsutdrag av den 5 december 1875 rörande samma fråga förmåles. Och uppdrog stämman åt Herr Kyrkoherden S C Wahlbäck att socknemännens infordrade förklaring i målet vidare avgiva"

Det här åsyftade brevet till länsstyrelsen undertecknade Wahlbäck den 14 juli 1877 och bemötte starkt Nylanders uppgifter. Han skrev bland annat

"att förhållandet ingalunda är sådant, som det av Herr Nylander uppgives, nämligen att ingen människa inom Gustafs socken, utom stationsföreståndaren och 'socknens styresman' skulle fästa något avseende vid stationens indragning; utan man kan tvärtom med mera sanning säga, att knappt någon människa finnes inom församlingen, som icke skulle känna sig därav på ett obehagligt sätt berörd. Ty pastorsämbetet, skolrådet, kronobetjäningen behöva naturligtvis ofta anlita poststationen för fortskaffandet av sina ämbetsbrev, för att icke nämna den enskilda brevväxlingen, som här finnes. och likaså församlingen i sin helhet, vilken allt mer börjar begagna poststationen för den årligen växande brevväxlingen och rekvisitionen av tidningar".

Kyrkoherden var synbart uppretad över Nylanders brev och fortsatte:

"Således är stationen här alldeles icke obehörlig utan helt visst lika behörlig som på de flesta andra orter, där sådan finnes. Hade Herr Nylander litet tänkt på förhållandena, innan han framställde sitt förslag, så hade detta därför sannolikt icke kommit till stånd, helst som något verkligt skäl för detsamma icke finnes. Vad han ordar om svårigheten eller omöjligheten att finna en lämplig stationsföreståndare är nämligen, lindrigt sagt, mycket överdrivet. Genom stationsföreståndaren Öbergs iråkade konkurstillstånd förleden vinter måste annan föreståndare tills vidare anskaffas, vilket skedde utan synnerligt besvär för Herr Nylander. Vid senare inträffat ombyte av föreståndare, då nuvarande föreståndaren, organisten L Hedin antogs, hade Herr Nylander intet annat besvär därvid än att utskryva förordnandet".

Kyrkoherdens brev sändes till länsstyrelsen av kronofogden som hemställde "att Hedin, då ingen lämpligare person finnes att tillgå, måtte få tills vidare förestå nämnde poststation, i avbidan därpå att den ordinarie poststationsföreståndaren Öberg må komma i tillfälle att befattningen återtaga".

Sysslomannen Carl Schmidt i Falun kunde den 18 augusti 1877 skriva ett intyg att det av handlanden Öberg i hans konkurs erbjudna ackordet hade antagits av borgenärerna och faststälts den 28 juli 1877 av Stora Tuna och Gustafs Tingslags häradsrätt. Med kännedom om dessa fakta svarade länsstyrelsen den 20 augusti 1877 på poststyrelsens förfrågan på det sätt som framgår av det förminskade faksimilet på nästa sida.

Nr. 4822

Mk. d. Slaugueti 877.

Vår kongl. General Post Styrelsen.

1877 d. 23 aug. anm. i R. G. N. sk. exp. skr. till ph. Falun.

Meddelande till...

I anledning af Skrifvelsen den 4 september Juni i fråga om indragning af poststationen vid Gustafs kyrka samt argulintem L Hedins bestående af föreståndare-befattningen derstädes under Handlanden L. W. Öbergs konkurs, för Länstygrens härvid insända de med skrifvelsen bifogade handlingar, samt Gustafs socknemäns och af kronofogden Bassei infordrade yttranden, och med afseende på hvad deri förhinner, tilltygka lilschallandet af omformade poststation, vid hvilken det ^{senare} icke torde mötas hinder för benämnde Öberg att sin föreståndare befattning utöfvarde åter tilltrada, så enligt härvid bifogade betyg af byskomannen i konkursen. Der skuditoren och Rådsmannen Carl Schmidt, tillsammans blifvit genom fastställt ackord afgjord.

Falun i Landskontoret den 20 Augusti 1877.

Landskapings Rådhuset.

C. H. Anval, E. M. Sundberg

Poststyrelsen beslöt den 23 augusti 1877 att Öberg skulle få återgå i tjänst. Denne fick årsarvodet höjt till 200 kr. Genom beslut i augusti 1879 övertog mamsell Johanna Christina Hedberg poststationen, nu med 300 kr i årsarvode. Hon blev liksom företrädarna inte gammal i gården, som man säger i bland. Södra Dalarnas Järnväg öppnades nämligen för allmän trafik den 11 oktober 1881 och samtidigt började samarbetet mellan post och järnväg. Det innebar att fröken Hedberg måste lämna sitt uppdrag på grund av en passus i hennes avtal. Stationen flyttades till järnvägsstationen, där stationsföreståndaren Viktor Hedin blev ansvarig för både post- och järnvägsgröromål.

Bland de följande järnvägsmännen som ansvarade för posten i Gustaf(s) fanns stationsmästaren Erik Alfred Lindeberg (1886-1910) och Anders Fredrik Johansson (1910-1916). Trafiken utvecklades gynnsamt. Detta bidrog till att post och järnväg kunde skiljas åt förhållandevis tidigt, men även lokala intressen medverkade till skilsmässan som genomfördes den 1 maj 1916.

Järnvägsstationen fungerade emellertid fram till den 12 maj 1968, den tidpunkt då postverket gick över till en ny transport- och sorteringsorganisation. När persontrafiken hade upphört, kunde man i tidningen Dala Demokraten för den 13 maj 1968 läsa en notis, som jag återger i sin helhet på nästa sida.

Änkefru Alma Andersson blev föreståndare vid skilsmässan från järnvägen den 1 maj 1916, följd 1921 av Viktor Valldén. Han hade tidigare varit poststationsföreståndare i Kullsveden.

Bengt Englund efterträdde Valldén 1946 och fick uppleva en sådan expansion att poststationen höjdes till postexpedition den 1 mars 1948. Knappt 30 år senare fick han vara med om en för landet generell omorganisation, varigenom han själv fick titeln postmästare

och hans expedition började kallas postkontor. Detta övertogs 1982 av Gretel Larsson, som därmed fick ta ansvar för service till närmare 1200 hushåll. Men postkontoret var inte lönsamt i längden och drogs in i september 1995.

Tack vare en ny satsning öppnades det igen den 15 oktober 1996. Det kunde göras genom att Posten tog över Nordbankens verksamhet och enligt gällande EU-direktiv också den persoant som ville flytta över till Posten. På motsvarande sätt anställde Posten under 1996 totalt 44 personer från Nordbanken.

(Bild från fackorgarnet ST-posten)

Marianne, Lena och Barbro, som kommit från Nordbanken till Posten.

Nu susar tågen förbi i Gustafs

GUSTAFS (DD). Persontrafiken vid Gustafs järnvägsstation har upphört! Sedan den 12 maj, när den nya tåg-tidtabellen trätt i kraft, stannar inte längre några persontåg för av och påstigning. Järnvägsstationen som har stått till de resandes tjänst i 87 år har efter alla dessa år förlorat sin betydelse.

Men för stycke-gods- och vagnslast-trafiken har järnvägsstationen ännu icke mistat sin betydelse! Den kommer att fortgå i samma utsträckning som tidigare med sju timmars öppethållande fem dagar i veckan eftersom det hålls stängt på lördagarna. Sålunda kan gustafsborna fortfarande sända och emottaga il- och frakt-gods som tidigare.

Gustafs järnvägsstation var givetvis fordom en central punkt och en betydelsefull inrättning i bygden. Förutom dess funktion som järnvägsstation var post, telegraf samt telefoncentral inrymd där. Telefoncentralen skildes från järnvägsstationen 1893 och posten 1916. Stationsföreståndaren har sålunda haft många sysslor att bestyra.

Den längsta tjänstgöringstiden vid Gustafs järnvägsstation har stationsinspektör Alf Lindeberg med hela 25 år anställning vid järnvägsstationen. Förutom den huvudsakliga sysslan som stations- post- telegraf-föreståndare hade han mycket att göra. Nämnas kan, att när tåg gjorde uppehåll vid järnvägsstationen så betjänades icke telefonväxeln.

År 1900 kommer Norrlands dragon-

regemente och Livregementets dragoner till Gustafs. Alf Lindeberg tar mot dem på järnvägsstationen. De anländer med två extratåg som sammanlagt består av 94 järnvägsvagnar, tio officerare, 20 underofficerare 124 man värnpliktiga och 295 hästar och kokvagnar plus all annan utrustning.

I september året därpå har Livregementet åter varit i Gustafs. Samma månad får Alf Lindeberg från järnvägsstationen sända icke mindre än fyra vagnar med skadade hästar från denna manöver varav en av dessa hästar har ridits så hårt att den stupat.

Alf Lindeberg hade mycket att bestyra med bland annat dåtidens stora militärtransporter. Han blev också varmt uppskattad av befäl och manskap och fick av Norrlands dragonregemente en vacker minnesgåva som bestod av en äkta silverbägare tillverkad av hovjuvelerare K. Andersson i Stockholm. Gåvan, som överlämnades av regementschefen A. Lövenhjelms, åtföljdes av en skrivelse, i vilken framfördes ett varmt tack till Lindeberg för det utmärkta sätt på vilket han ombesörjt regementets transporter.

Detta var alltså ett litet plock ur Gustafs järnvägsstations rika historia från den tid då stationen var den centrala punkten i socknen.

Elof.

Rämen

Ehuru endast inledningsvis belägen inom Silvbergs socken ägnar jag här också utrymme åt den förenade post- och järnvägsstationen med namnet Rämen. Den kom till samtidigt med den i Skräcka, vilken redovisas i följande avsnitt av denna skrift.

För ortstämpelsamlande filatelister och andra intresserade som inte är lokalt bevandrade, hör poststationen med det ursprungliga namnet Rämen till de mest komplicerade i svensk posthistoria men kanske inte så komplicerat som faller är med Stora Skedvi. Jag skall försöka reda ut begreppen i det följande. I ett brev den 8 december 1874 till länsstyrelsen i Karlstad åberopar poststyrelsen skrivelser den 14 oktober samt den 5 och 19 november från länsstyrelsen angående "postanstalter och postgångar, vilkas inrättande vore erforderligt i följd av kronobrevbäringens upphörande". Med de skrivelserna hade länsstyrelsen överlämnat villkorligt upprättade kontrakt för utsedda föreståndare vid nya poststationer och för postförare på nyinrättade linjer. Fögderivis angav poststyrelsen vilka kontrakt som hade godkänts för tillämpning från 1875 års ingång.

Bland dessa kontrakt fanns ett med inspektoren Axel Krikortz om att förestå poststationen i Rämen i Värmland. Efter framställning från Bergslagernas Järnväg öppnades en poststation i järnvägsstationen med namnet Rämen på delsträckan Falun-Ludvika den 1 april 1876 tre månader efter att järnvägen öppnats för allmän trafik på denna sträcka. Det ledde till sorteringsförväxlingar med den redan befintliga värmländska poststationen med namnet Rämen, vilken därför döptes om till Rämensbruk från den 1 maj 1876. Dala-poststationen fick däremot behålla namnet Rämen.

Den från Rämen till Rämensbruk namnändrade poststationen fick emellertid sitt namn ändrat på nytt efter kort tid. Disponent Agrell fick sålunda byta ut sigill och datumstämpel den 1 juli 1877 mot nya med gravyren NÄSRÄM. Orsaken till den nya ändringen var postinspektions anmälan till poststyrelsen den 19 januari 1877 att till poststationen Rämen i Dalarna "anlända dagligen ett stort antal försändelser, avsedda att befordras till poststationen Rämens Bruk".

Efter denna långa utveckling återvänder vi för gott till Rämen i Silvbergs socken. Stationsinspektör Per Hjalmar Trolle fick ansvara för postservicen i Rämen, till en början med 240 kr i årsarvode. Med

oförändrad ersättning efterträddes han av stationsinspektör Karl Johan Edvard Linnman, som från augusti 1898 kunde glädja sig åt att denna höjdes till 300 och efter 1902 års allmänna reglering till 360 kr. Fortsatta komplikationer med felsorterad post bidrog till att poststationen fick ändra namnet till **Rämshyttan** den 1 oktober 1904.

På järnvägsbolagets begäran skildes post och järnväg åt den 1 april 1908 och kommissionären Jan Petter Dahlbaum antogs till den lantpoststation som nu ersatte järnvägsstationen. Han fick 480 kr i årsarvode, vilket enligt kontraktet också inkluderade skyldigheten för honom att fullgöra transporter mellan tågen och poststationen. Denna flyttades till en fastighet som tillhört jägmästare Sehlberg, belägen i Stora Tuna församling och alltså utanför den geografiska gränsen för denna skrift. Med flyttning till olika lokaliteter efter hand som de med varandra besläktade föreståndarna skötte poststationen, fanns den kvar till oktober månads utgång 1973 under ansvar av Anna Ottilia Tjäder (1909-1916), Brita Pettersson (1916), Herman Larsson (1916-1935), Astrid Karlström (1935-1967) och Gunborg Eriksson (1967-1973)

Frövi—Ludvika—Falun.

(Från den 10 februari 1876).

			Denna spalt läses nedifrån och uppåt.	
△ N:r 2.	+ N:r 4.	+ N:r 6.		
9,5 f. m.		7,0 e. m.	Frövi	5,52 e. m.
9,29 »		7,24 »	Vedevåg	5,31 »
10,5 »		8,0 »	Lindsberg	5,10 »
10,19 »		8,14 »	Gusselby	4,38 »
11,0 »		8,55 »	Storå	4,16 »
11,29 »		9,24 »	Rällsä	3,34 »
11,51 »		9,45 »	Bångbro	3,12 »
12,1 e. m.		9,56 e. m.	Nya Kopparberget	2,59 »
			Nya Kopparberget	2,32 »
12,24 »	6,45 f. m.		Ställdalen	2,14 »
12,49 »	7,14 »		Hörk	1,31 »
1,46 »	8,13 »		Grängesberg	1,7 »
2,22 »	8,51 »		Gonäs	12,6 e. m.
2,57 »	9,27 »		Ludvika	11,51 f. m.
3,10 e. m.	9,40 f. m.			N:r 1.
				△
3,30 e. m.			Ludvika	11,15 f. m.
4,2 »			Gräsberg	10,56 »
4,35 »			Rämen	10,23 »
5,7 »			Skräcka	9,51 »
6,4 »			Borlänge	8,54 »
6,27 »			Ornäs	8,27 »
7,5 e. m.			Falun	7,41 f. m.
				N:r 3.
				N:r 5.
				+ +

Fastän långt ifrån alla poststationerna hade öppnats, publicerade poststyrelsen denna tidtabell för järnvägsposterna på sträckan Frövi-Ludvika-Falun att gälla den 10 februari 1876.

Skräcka

I september 1871 fick Bergslagens Järnvägar koncession för en bana mellan Göteborg och Falun, en koncession som också avsåg en förbindelse med Nora-Karlskoga järnväg och en sträcka mellan Insjön och Domnarvet. Järnvägen byggdes färdig i stort sett under mindre än tio år och öppnades i etapper. Den först färdiga delen blev den 70 kilometer långa sträckan mellan Falun och Ludvika, som öppnades för allmän trafik den 31 december 1875.

Postverket samarbetade med järnvägen. Detta innebar att en del av landsvägspostföringen upphörde, varigenom de, som haft möjlighet att utväxla post genom att passa upp kärrpostföraren på landsvägen, miste sin postservice. Representanter för Silvbergs socken skrev därför till poststyrelsen i februari 1876 och bad att få en poststation öppnad i Skräcka järnvägsstation.

Detta påverkade troligen i någon mån poststyrelsen, där man redan tidigare var betänkt på att öppna poststationer i de mera betydande järnvägsstationerna. Nu beslöt poststyrelsen att låta öppna förenade post- och järnvägsstationer den 1 april 1876 inte bara i Skräcka utan också i Råmen och Gräsberg, den sistnämnda belägen i Ludvika landskommun.

Stationsinspektör Gideon Berggren blev ansvarig för både post- och järnvägsförordning i Skräcka från den 1 april 1876. Han fick byta ut sigill och datumstämpel genom att stationens namn ändrades till **Ulvshyttan** den 1 oktober 1894. Efter honom ansvarade Erik Eriksson (1903-1906) och Wilhelm Nyqvist (1906-1908) för posten. Bergslagens järnvägar var till skillnad från snart sagt de flesta andra järnvägsbolag förhållandevis tidigt ute med att minska på samarbetet med posten. På järnvägsbolagets initiativ sades det lokala samarbetet i Ulvshyttan upp för tillämpning från den 1 maj 1908.

Det blev nu en skiltpoststation i Ulvshyttan med kyrkvärden Johan Persson som föreståndare. Skiltsmässan var formell och innebar bl a att järnvägspersonalen inte längre sysslade med postförordning, men poststationen fanns kvar vid järnvägsstationen till långt in på 1930-talet. Johan Persson gjorde bara ett kort inlägg, följt av Ida Larsson (1908-1910), Kristina Andersson (1910-1912), Ebba Svensson (1912-1920), Eva Svensson (1920-1926), Ragnhild Eliasson (1926-1936),

Einar Karlsson (1936-1943), Théa Sikström (1943-1955) och Nancy Sikström (1955-1966). Därefter hölls befattningen vakant med Gunnar Roth som förordnad tills poststationen kunde ersättas med lantbrevbäring den 1 november 1970.

Dala Demokraten gjorde den 1 november 1966 ett reportage i anslutning till Nancy Sikströms sista tjänstgöringsdag. Jag återger detta här nedan. På nästa sida följer ett utdrag ur Borlänge Tidning den 2 november 1970 i anslutning till att poststationen drogs in.

SILVERBERG (DD) Bang! Poststämpeln med "Ulfshyttan" föll med en dovt duns på försändelsen och det var, som så många gånger förr, fröken Nancy Sikström som höll i den. Det var på måndagen som detta inte alls ovanliga händelse, men litet ovanligare var förhållandena bakom. Fröken Sikström gjorde nämligen sin sista officiella arbetsdag vid det lantliga postkontoret. Om några dagar packar hon sina väskor för att tillträda en ny föreståndarebefattning i Östansjö utanför Hallsberg.

Fröken Sikström är väl inarbetad i bygden och det är med saknad på omse håll man tar farväl av varandra. Hon kom första gången till Ulfshyttan år 1944 som vikarie fram till 1955 då hon blev ordinarie. Innan dess tjänstgjorde hon då och då i Kroksjö, Lycksele, men efter 1955 har hon varit ordinarie i Ulfshyttan och alltid funnits tillreds för postkunderna. Före henne arbetade hennes syster vid Ulfshyttans poststation.

Hennes efterträdare blir lantbrevbäraren Gunnar Rooth från Djurmo som tillträder på tisdagen.

Under åren i Ulfshyttan har fröken Sikström mött mycken välvilja bland ortens befolkning, som även har fäst sig vid sin postfröken. Ännu på ett tag slår inte uppbrotts-timmen för fröken Sikström som stannar kvar till den 11 november för att fira semester innan hon den 12 tillträder sin nya tjänst. Mest kommer hon kanske att sakna sina vänner inom Missionsförsamlingen där hon, som hon säger, »haft sitt andliga hem» under ulfshytteåren.

— Men en sak kommer jag inte att sakna, säger fröken Sikström, och det är min bostad här, som är både liten, dragig och obekvämt. Jag ser med förväntan fram emot den moderna som väntar på min nya arbetsplats. Men alla de snälla människorna här kommer jag däremot att sakna, det känner jag redan nu,

Möblerna skingrades i det sparsamt inredda kontoret. Skrivbordet hade tingats av lantbrevbäraren på linjen, Georg Danielsson, som också köpte den gamla postkärran. Det lilla skåpet på disken skulle en kund ha. Skrivbordsstolen skulle få en upprustning och placeras på postkontoret i Sellnäs. Sista kunden, Signe Bergkvist, fick till skänks som minne en gammal tamburett. Bra köksstol blir det av den.

Den präktiga disken fanns det ingen spekulant på. Den får bli kaffeved, avgjorde hr Wikhammar.

Posten skulle stänga kl. 14.15. Sista kunden, fru Bergkvist, kom redan en kvart i två. Hon hade ett paket att hämta. Synd att posten stänger, tyckte hon, när hon tackade för gott samarbete och hyggligt bemötande under alla åren. Postkontoret i Ulfshyttan har inte sett mycket ut för världen.

— Men det har ju fungerat och det är väl huvudsaken, menade Gunhild Ahlgren.

Det är nästan bara Ulfshytteborna som under de senare åren anlitat poststationen. De övriga Silvbergsborna som haft postadress Ulfshyttan har kunnat uträtta sina postbestyr genom lantbrevbäraren som kommer ända in till köksbordet om det behövs. Så får också Ulfshytteborna det i fortsättningen. De får hänga ut en lapp på postlådan om de vill att brevberaren skall komma in.

Nancy Sikström kom till Ulfshyttans poststation 1953, efter två år blev hon ordinarie. Hon hade varit där på ett vikariat redan 1944. Hennes syster var poststationsföreståndare där och Nancy Sikström arbetade i Lycksele. Småningom bytte de två arbetsplatser. Nancy Sikström har aldrig ångrat det. Det är bra folk i Ulfshyttan, trofasta och vänliga människor, bra att ha att göra med. Samarbetet har hela tiden varit gott.

En nackdel har varit den erbarmligt trista lokalen och lägenheten som hör till. Kall och besvärlig har både arbetslokal och lägenhet varit.

Utflyttningen från en glesbygd märks tydligt på en poststation. Det blir färre och färre ärenden. 1944 när fröken Sikström kom första gången var det fullt med folk i alla byar och gruvan och sågen i Ulfshyttan var i gång.

Georg Danielsson hade på sin lantbrevbärlinje då han började 1954 drygt 300 hushåll, nu är det 170. Hans linje sträcker sig Ulfshyttan—Skenshyttan—Norbo—Bråfall—Gessberg. Första åren hämtade han posten vid järnvägsstationen och då cyklade han sträckan som är omkring fem mil. Nu har han förstas bil. Posten har senaste åren kommit med buss eller bil till Ulfshyttan. Hädanefter hämtar han posten i Borlänge, och postadressen till f.d. Ulfshyttans poststation blir 781 00 Borlänge. Georg Danielsson är född och uppväxt i Bråfall och känner alla sina kunder. I Bråfall bor nu bara en familj, och det är hans föräldrar Gustaf och Astrid Danielsson, som alltså kan glädja sig åt ett dagligt besök av sonen.

Även om det är trist när en inrättning försvinner från en bygd, Ulfshyttan har ju varit särskilt svårt drabbat, då både industrin och affären försvunnit, så är det väl ingen större praktisk olägenhet av att poststationen försvinner. Vänjer sig folk vid lantbrevbäraren så går det nog lika bra. Och för Ellen Jakobsson i Laggårbo innebär indragningen av posten i Ulfshyttan en avsevärd förbättring. Nu kommer lantbrevbäraren till henne och det betyder åtminstone ett regelbundet besök varje dag i ensamheten.

Poststationen flyttade ner till Ulfshyttan 1938 efter att tidigare varit förlagd till järnvägsstationen sedan järnvägen öppnade på 1870-talet.

Det har försvunnit flera små poststationer på senaste tider. Hrr Wikhammar och Karlstens har haft uppdraget att åka omkring och göra slutstädningen. I Hulån, Sågen och Rågsveden har de varit senast

Ging.

ej poststation

Silvberg

Sockenmännen i Silvbergs församling var inte nöjda med att en poststation hade öppnats i Skräcka. Förändringarna på grund av övergång från landsvägs- till järnvägspostföring påverkade dem negativt och frågan behandlades vid kommunalstämman den 19 april 1876, mindre än tre veckor efter att den förenade post- och järnvägsstationen hade öppnats. Protokollets andra paragraf fick följande lydelse:

"Med anledning av de stora olägenheter som uppkommit därigenom att posten emellan Säter och Smedjebacken blivit indragen, med vilken post största delen av sockenmännen förut befordrade sina brev, i det att Postiljonen tog väskorna med sig till Postkontoren i Säter och Smedjebacken, vilka olägenheter ej uppväges av det i stället i Skräcka inrättade Postkontor, vilket såsom liggande i sydvästligaste hörnet av församlingen ej medför någon nytta för de mera befolkade delarna kring kyrkan, uttryckte Stämman sin livliga önskan att i närheten av kyrkan erhålla en poststation och uppdrog åt stämmans ordförande att hos General Poststyrelsen göra framställning därom".

Det uppdraget fullgjorde ordföranden August Wigert i ett brev till poststyrelsen den 10 maj 1876, i vilket han hemställde om *"att en Post-Station må bliva inrättad vid Grängshammars Bruk inom nämnde församling"*. Ärendet behandlades av poststyrelsen den 14 juli 1876 och försågs blott med anteckningen *"ansågs ej för närvarande böra föranleda vidare åtgärd"*. På den tiden fick sökandena inte något besked om resultatet av sina ansträngningar med mindre de inte själva lärt höra av sig. Det framgår inte av de handlingar jag funnit, om Silvbergs församling vidtog några åtgärder för att få veta hur det hade gått. Tydligt tröttnade man på att be om hjälp från postverket och inrättade i stället egen postgång till och från poststationen i Gustafs eller också utnyttjade man länsmannens postbud.

I Silvberg bodde nämligen kronolänsman C E Timm som på egen bekostnad höll en person för sin postbefordran mellan länsman-kontoret och Sätters postkontor. När han i februari 1876 hade begärt ersättning för detta, föreslog tf postmästare Larsson i Säter att en poststation skulle inrättas i Silvberg i stället för ifrågasatt omläggning av postlinjen Ornäs-Säter-Hedemora så att den gick via Silvberg. Därav blev intet och frågan löstes inte heller, när Timm kom igen två år senare med krav på lantbrevbäring.

Jag finner i arkivet en ansträngning i riktning att få bättre postförhållanden för hela socknen vid ett senare tillfälle, nämligen vid kommunalstämman den 14 november 1892. Vid denna enades man om att begära en poststation vid Silvbergs kyrka. Arrendatorn Mauritz Torsell i Grängshammar erbjöd sig i en bilaga att med 100 kr i årsarvode sköta den önskade poststationen i Silvberg och mot en ersättning av 1 kr per tur fram och åter verkställa postföring två gånger i veckan mellan Grängshammar och Gustafs eller Stora Tuna poststationer. Under den följande remissbehandlingen uttalade poststationsföreståndare Alfred Lindeberg i Gustafs bland annat

"att sedan den enskilda postgången mellan Grängshammar och Gustaf nu blivit indragen stora olägenheter i saknad av regelbunden postgång lätt kunna uppkomma för såväl den enskilde som allmänna korrespondensen, så ock vid befordran av kronopost i tjänsteangelägenheter, vadan jag anser förläggandet av poststation vid Grängshammar vara av behovet påkallad och anser jag lämpligaste platsen för postutväxlingen vara Gustaf i synnerhet som den kortare byvägen utan olägenhet kan begagnas såväl vinter som sommar".

Postinspektionen i Mellersta distriktet redovisade ärendet till poststyrelsen den 28 mars 1893 och konstaterade på grund av erhållna statistiska uppgifter att "i händelse av bifall till framställningen, uppkommande ökade kostnaden skulle överstiga den inkomst, som vid föreslagna poststationen kan påräknas".

På postinspektionens förslag beslöt poststyrelsen den 1 april 1893 att framställningen inte skulle föranleda till avseende. Det nöjde man sig inte med i Silvberg. Sedan kommunalstämman den 29 december 1894 tagit upp frågan på nytt, gjordes en ny framställning till poststyrelsen den 25 maj 1895, denna gång inte med tonvikt på en poststation men på gångpost med två turer i veckan "genom hela socknen från Ulvshytte järnvägsstation över Norbo och Grängshammar till Stora Tuna". Ur framställningen hämtar jag följande:

"Silvbergs socken omfattar en areal av omkring 1½ kvadratomil och har en folkmängd av 1757 personer. Tvenne poststationer finnas visserligen, nämligen vid Rämens och Ulvshytte järnvägsstationer men är den förra av ingen betydelse för Silvbergs socken och den senare ligger tre å fyra kilometer från tätare befolkade orter, vilka därför anordnat enskild gångpost. Ulvshytte Järnverk har daglig sådan. Kyrkan är belägen vid Grängshammar, där även kyrkoherden bor, men såväl kommunalstämmans som kommunalnämndens ordförande bo vid Ulvshytte Järnverk".

Enligt detta brev låg således den förenade post- och järnvägsstationen inom Silvbergs socken. Bl a på grund av förväxling med poststationen Värmlands Råmen namnändrades den till Råmshyttan 1904 och skildes från järnvägen 1908. Då flyttades den över sockengränsen och hamnade på så sätt utanför det geografiska området för

denna skrift. Jag har ändå gjort en kort sammanfattning över poststationen i Råmen i ett särskilt avsnitt i detta häfte. I den ovan delvis citerade långa framställningen gjordes också jämförelser med hur postservicen hade ordnats på andra håll:

"Vi kunna ej underlåta att här erinra om att inom Älvdalens församling med en befolkning inom kapellaget av omkring 500 personer, gångpost under de senare åren blivit av Kungl. Styrelsen anordnad till kapellaget fastän poststation finnes vid kyrkan och oaktat avståndet från moderförsamlingen ej är synnerligen stort och att den s k Älvdals Finnmark med en befolkning ej överstigande 200 personer har fått en egen poststation, ehuru denna trakt ej förut var vanlottad, då Säma postskjuts medförde posten till de ej långt därifrån belägna Bunkris fåbodar".

Postinspektionen fick framställningen på remiss. Under den fortsatta behandlingen blev poststationsföreståndare Berggren i Ulvshyttan tillfrågad. Han var positiv inte bara till postföring utan också till en poststation vid Grängshammar, som framgår av hans nedan i förminskad skala reproducerade uttalande i ett brev till postmästaren i Ludvika.

Till
Postmästaren i Ludvika

Med anledning af infordrat uttalande om inrättande af poststation vid Grängshammar får meddela att efter hvad jag uttrönt detta nog är behöfligt. Då på senare åren ytterst sällan här blifvit inkomnade bref från Grängshammar, kan jag ej yttra mig om huru stor post der kan påräknas. Grängshammar har haft sin hufvudsakliga postgång på Gustaf och Stora Tuna. Hvad beträffar uttydelsen om inrättande af poststation äfven i Norbo, får jag afstyra detta, emedan derifrån obetydligt med bref sändas. Angående landtbref-

bärningen mellan Grängshammar och Ulfshyttans poststation får jag föreslå att vägen tas öfver Skenshyttan, såsom varande minst $\frac{1}{4}$ mil kortare än öfver Ulfshytte Jernväg och Norbo. Då Grängshammar för flera år sedan hade sin postgång hit beqvämades vägen öfver Skenshyttan.

Får därför vördsamtt föreslå att poststation inrättas vid Grängshammar och lantbrevbärning inrättas mellan Grängshammar och Ulfshytte poststation öfver Skenshyttan.

Ulfshyttan den 24 juli 1895

L. Berggren
Poststationsföreståndare

Sedan postinspektionen redovisat sina synpunkter i ett brev den 14 januari 1896 efter ytterligare kontakter med personer i orten, beslöt poststyrelsen den 17 januari 1896, att lantbrevbärning skulle inrättas mellan Stora Tuna och Grängshammar med två turer i veckan. August Emil Sjöberg i Långsjö, St. Tuna, anställdes "att mot ersättning av allenast 182 kronor om året, eller en krona 75 öre för var gång, besörja lantbrevbärning två gånger i veckan, fram och åter, mellan Grängshammars bruk och Stora Tuna poststation med anslöpande av däremellan belägna platser".

Någon poststation i närheten av Silvbergs kyrka blev emellertid inte verklig.

Bispherg

Efter förberedande skriftväxling med postinspektionen i centrala distriktet under en stor del av 1880 skrev trafikchefen för Södra Dalarnes Jernväg den 18 oktober 1880 det brev till poststyrelsen som återges förminskat här.

SÖDRA DALARNES JERNVÄG.
TRAFIK-CHEFEN.
N:o 3.

Kongl. Generalpoststyrelsen.
Ikom den 21 OCT 1880.

Till
Kongl. General Post-Styrelsen.

1880 den 18 okt. ämn. i K. G. S. och exp. skrif. till minn. i Centrala och Westra dist. samt postst. i Låten, Svasta, Hedemora och Jämså. konvent. f. Låten.

Härmed får anmäla, det handlarne Knyttis-Låten och Kullvedent-Bispherg af Södra Dalarnes jernväg komma att öppnas för utöfning trafiken den 8 nästkommande Novemb. såvida ej oförutbedda hinder inträffa, och beaktas i så fall under rättelst skall lemnas.

Beaktagen i ofvennämnda linier komma att framföras så som närluttnet tidtabell för utöfning, och kommer samant Låten att gälla ifrån fram och med den 15 nästkommande Novemb.

Hedemora den 18 Oktob. 1880.

R. Quareselle
Trafik-Chef.

Därmed öppnades sålunda en förenad post- och järnvägsstation i Bispsberg vid ändpunkten av bibanan från Kullsveden. Det skulle dröja nära nog ett år innan en poststation också öppnades i Kullsveden. Det manus till tidtabell som upprättades i poststyrelsen fick den utformning som framgår av nedan återgivna reproduktion, att jämföra med den därunder återgivna tidtabellen som den återgavs i poststyrelsens cirkulärsamling.

Tidtabell

*från Säter till Krylbo och med den 8 November 1880.
Linien Säter - Krylbo.*

Säter till Krylbo.				Krylbo till Säter.				
Dagar.	Ankomst, kl.	Afsläpning, kl.	f. m. eller o. m.	Poststationer och skjutsstationer.	Dagar.	Ankomst, kl.	Afsläpning, kl.	f. m. eller o. m.
Alla dagar	9.18	9.18	1.	Säter	Alla dagar	5.11	5.11	o. m.
"	9.25	9.54	2.	Kullsveden	"	4.25	4.56	"
"	10.8	10.13	7.	Wikmanshyttan	"	4.4	4.9	"
"	10.17	10.15	7.	Hedemora	"	3.40	3.48	"
"	11.13	11.21	19.	Avesta	"	2.52	3.2	"
"	11.20	-	4.	Krylbo	Alla dagar	-	2.45	o. m.
				Linien Kullsveden - Bispsberg.				
Alla dagar	9.28	9.20	3.	Kullsveden	Alla dagar	4.51	4.51	o. m.
"	9.35	-	3.	Bispsberg	Alla dagar	4.45	4.45	o. m.
"	4.17	-	-	-	-	-	-	-

Krylbo—Bispsberg—Säter.

(Från den 8 november 1880.)

XLVIII.
Nr 2.

2,45	Krylbo	11,30
3,2	Avesta	11,21
3,48	Hedemora	10,35
4,9	Wikmanshyttan	10,13
4,45	Bispsberg	9,43
5,1	Säter	9,18

Nr 1.
XLVIII.

Bland föreståndarna för den förenade post- och järnvägsstationen i Bispsberg, som sålunda öppnades den 8 november 1880, fanns Gustaf Victor Roslund (1884-1899), O Andersson (1899-1908), Anders Fredrik Johansson (1908-1909), Per Alfred Petersson (1909-1916) och Johan Pettersson från 1916 efter tidigare tjänstgöring i Kullsveden. Poststationen drogs in med 1952 års utgång.

STÄLLE.	LÄN.	SOCKEN.	POSTADRESS.
Bingsjön	Kpbg	Rättvik	Enviken.
Bingsta	Smtl	Berg	Östersund.
Bingstorp	Krist	Huaröd	Kristianstad.
Binklinge	Södm	Wrena	Nyköping.
Binnaretorp	Klmr	Gullabo	Söderåkra.
Binneberg *	asn. Skbg	(Odensåker p.)	Wäring.
Binneberg	Skbg	Södra Fogelås	Södra Fogelås.
Binnerbäck	Klmr	Hägby	Borgholm.
Binninge	Öreb	Edsberg	Qvistbro.
Biskopsberg	Blek	Augerum	Karlskrona.
Biskopsberga	Östg	Allhelgona	Skeninge.
Biskopsbo	Jkpg	Wrigstad	Wrigstad.
Biskopshyn	Kpbg	Lima	Lima.
Biskopsgården	Etjso	Källunga	Ljung.
Biskopsgården	Krist	Örkened	Ousby.
Biskopskulla *	msn. Ups	(Upsala st.)	Örsundsbro.
Biskopsmåla	Blek	Jemshög	Jemshög.
Biskopstorp *	Hall	Qvibille	Halmstad.
Biskopsvara	Kron	Angelstad	Ljungby.
Biskopsvrak	Öreb	Mellösa	Örebro.
Bispsberget *	Kpbg	Säter	Säter. [Enköping.
Bispsbo	Wstm	Sevalla	Westerås, Karleby,
Bispsgården *	Smtl	Fors	Sundsvall *, Ra-
Bispmotala	Östg	Motala	Motala. [gmda.
Bissgården	Skbg	Husaby	Lidköping.
Bissjön	Wbtu	Löfånger	Änåset.
Bisslinge	Sthm	Ed.	Rotebro.
Bistingsmåla	Klmr	Mönsterås	Mönsterås.
Bitarp	Jkpg	Burseryd	Nyby.
Bitterna	msn. Skbg	(Skara st.)	Wedum.
Bjedesjö *	Jkpg	Myresjö	Hvetlanda.
Bjedesjöholm	Jkpg	Myresjö	Hvetlanda.
Bjelfverud	Wrmf	Arvika	Arvika.
Bjelkabygget	Krist	Örkelljunga	Örkelljunga.
Bjelkatorp	Blek	Fridlefstad	Karlskrona.
Bjelksta *	Ups	Giresta	Örsundsbro.
Bjellbo (Bjälbo) ...	asn. Östg	(Skeninge p.)	Skeninge.
Bjellebo	Jkpg	Wrigstad	Wrigstad.
Bjellegården	Krist	Hjernarp	Engelholm.
Bjellerhult	Kron	Almundsryd	Wexjö.
Bjelleröd	Wrmf	Grava	Karlstad, Skåre.
Bjellerup	asn. Mlm	(Stora Råby p.)	Lund.
Bjellsta	Wurl	Multrä	Sollefteå.
Bjelltorp *	Skbg	Fyrunga	Wara.
Bjellum	Skbg	Bolum	Skara.
Bjelmerud	Wrmf	Grums	Karlstad.
Bjerbolund *	Mlm	Wälinge	Helsingborg.

Av 1872 års postortlexikon, "utgivet på föranstaltande af Kongl. Generalpoststyrelsen", framgår bland annat att Bispsberget i Sätters socken höll lösväska med Säter.

Qvista

Efter postverkets stora utgifter i samband med kronobrevbäringsreformen 1874-1876 följde en viss minskning av antalet poststationer, dels på grund av besparingsdirektiven i september 1875, berörda i avsnittet om Gustafs, och dels på grund av lantbrevbärings införande med början år 1878. Det fanns sålunda år 1875-1876 i det närmaste 1700 poststationer men år 1879 blott 1440.

Finanserna stabiliserades och så småningom lyckades många församlingar, som blivit utan egna poststationer vid kronobrevbäringsreformen, i sina strävanden. Dessutom ökade antalet poststationer på grund av järnvägsbyggandet. År 1885 hade antalet poststationer nått siffran 1640, d v s inte så långt från 1875 års siffror. År 1886 översteg antalet 1700 för första gången.

Det var också år 1886 som man efter framställning lyckades få en poststation i Qvista från den 1 juli, trots att det sedan 1874 funnits en poststation i socknen. Samtidigt ändrades namnet på den sedan 1874 års ingång befintliga poststationen med sockennamnet Stora Skedvi till Anstahyttan. Poststationerna inom Stora Skedvi socken har genom namnändringar blivit nog så svåra att reda ut för senare tiders forskare. Förändringen vid tillkomsten av poststationen i Qvista kungjordes i poststyrelsens cirkulär tillsammans med tillkomsten av åtskilliga andra poststationer på det sätt som framgår av detta utdrag.

Kungörelse,

angående öppnande af åtskilliga poststationer m. m.

Den 1 nästinstundande juli öppnas poststation
vid *Börstig* inom Skaraborgs län,
vid *Edsele* inom Vesternorrlands län,
vid *Grüsgård* inom Kalmar län,
vid *Hagaryd* inom Östergötlands län,
vid *Landsort* inom Stockholms län,
vid *Munkfors* inom Vermlands län,
vid *Nöbbeled* inom Kronobergs län,
vid *Qvista* inom Kopparbergs län,
vid *Skedshult* inom Kalmar län samt
vid *Strandvik* inom Kopparbergs län.

Samma dag kommer den inom Kopparbergs län belägna poststationen Stora Skedvi att namnförändras till *Anstahyttan*.

Den inom Stockholms län belägna poststationen *Angarn* indrages med innevarande månads utgång. Stockholm den 22 juni 1886.

Kongl. Generalpoststyrelsen.

Nämndemannen Erik Enocksson antogs till föreståndare för poststationen, som med namnet Qvista förlades till Stora Skedvi kyrkby. Han sade upp sig i ett brev till poststyrelsen den 30 december 1888. Rutinmässigt vände sig poststyrelsen i ett brev den 4 januari 1889 till länsstyrelsen med begäran av förslag på en annan föreståndare. Länsstyrelsens svar framgår av här återgivet förminskat faxsimile.

Kongl. Generalpoststyrelsen.
Lönen den 1 FEB 1889

KONGL. MAJ:TS
BEFÄLLNINGSHAFVANDE
I
KOPPARBERGS LÄN.
LANDSKANSLIET.

Sic Kongl. Generalpoststyrelsen.
1889 den 5 Mars anm. i Kbj och upskrif till
Pinspektören i Centrala Distriktet d.v.
Linda Nyman m.
1889

Förledning af Eder skrifvelse den 4 januari
de månad för handskrifnings Embetet, efter in-
hentade upplysningar, och såsom lämplig
ad första poststationsföreståndarefunktionen i
Qvista församling Ellen Nyberg, beviljades, hvilken
enligt hvar framgå af hennes till vederbörlig
kronofogde af hvar belägnad äfzigd anskän-
föklarat sig dertill villig, och ark meddelat
ad rikshövdingens beaktat af för afsett's andra
målet vilheligen. Låten i handskrifvet
den 30 januari 1889.
På handskrifnings Embetets befallning:
L. A. Amundson. Amundson

Detta såg ju enkelt ut, men det skulle visa sig att länsstyrelsens förslag skulle möta motstånd. Erik Enocksson förefaller ha ångrat sin uppsägning och skrev ett långt brev den 14 mars 1889 till poststyrelsen med bl a följande innehåll:

"Omedelbara följden av Ellen Mobergs övertagande av poststationen blir troligen den, att stationen flyttas från Stora Skedvi kyrkby (Qvista) till hennes föräldrahem Qvista gård. Då detta ställe icke såsom kyrkbyn ligger i Bispsberg-Strandviks postlinje utan vid 796 meter på sidan från denna, så blir nödigt att postföraren både på fram- och återresan ifrån kyrkbyn gör en avstickare till Qvista gård, vilket förlänger hans väg med 3184 meter varje postdag och således 331.136 meter om året. Den naturliga följden av denna vägförlängning blir att ankommande posten försenas till Qvista, Askhyttan, Lövåsen, Stora Klingsbo, Hagelsvik och Strandvik, samt att posten från dessa ställen måste tidigare avgå tillbaka för att i rätt tid hinna till Bispsberg. Naturligtvis blir genom vägförlängningen också postföringen dyrare.

Efter ytterligare motiveringar bad Enocksson att få återkalla sin uppsägning och erbjöd sig att fortsätta vara poststationsföreståndare med oförändrat årsarvode, 150 kr. Han backades upp i sin ansökan av ett antal postkunder, som skrev ett långt brev till poststyrelsen den 16 mars 1889. På särskild begäran togs postfrågan dessutom upp vid kommunalstämman med Stora Skedvi kommun den 26 mars. Enligt protokollsutdraget vände sig stämman mot en flyttning av poststationen. Postinspektionen redovisade ärendet till poststyrelsen i ett brev den 12 april 1889 utan att själv ta ställning till frågan om poststationens läge.

I poststyrelsen försågs postinspektionens brev med påskriften att, "enär kontrakt om skötandet av ifrågavarande befattning från och med 1 nästk. Juli blivit med annan, av Länsstyrelsen förordad person (Fröken Ellen Moberg) i vederbörlig ordning upprättat, fanns förevarande framställning ej kunna till vidare åtgärd föranleda". Det av Ellen Moberg underskrivna kontraktet hade redan sänts till poststyrelsen.

Poststationen flyttades sålunda till den mera avlägsna platsen med ingången av juli 1889. Troligen blev fröken Moberg mobbad, även om det inte framgår av hennes här återgivna brev till poststyrelsen den 29 mars 1890.

Med anledning deraf att så mycket arbete är förknäppt med skötandet af postföreståndarbefattningen påstades, synerlighet om sedan linien Qvista - Anstahyttan tillkommit, får undertecknad härmed uppsäga kontraktet.

Flögaktningsefullt

Ellen Moberg

Samma dag skrev hon under ett annat brev till poststyrelsen, i vilket hon anmälde sig "vördsamt som sökande till postföreståndarebefattningen vid Qvista, mot en förhöjning av avlöningen med 100 kr. Det är omöjligt att nu, med nästan dubbelt så mycket arbete, sköta befattningen för detta lilla arvode"

Hennes arbete hade ökat bland annat på grund av en från 1890 års början inrättad gångpostföring mellan Kvista och Anstahyttans poststation två dagar i veckan. Postinspektionen tillstyrkte i sin redovisning till poststyrelsen att fröken Mobergs arvode skulle höjas till 250 kr om året, men poststyrelsen förhörde sig på nytt med länsstyrelsen i Falun. Medveten om detta återtog Ellen Moberg sin uppsägning den 16 april 1890.

Till detta tog kronofogden i Hedemora ingen hänsyn, när han i sitt brev till länsstyrelsen den 28 april 1890 föreslog nämndemannen Erik Enocksson till föreståndare. Länsstyrelsen anslöt sig till kronofogdens förslag i ett brev den 1 maj 1890 till poststyrelsen, som vid föredragning den 6 maj beslöt att ett kontrakt skulle tecknas med Enocksson om att vara föreståndare med 150 kr i årsarvode, detta trots att postinspektionen gett Ellen Moberg ett gott vitsord och skrivit att "mot poststationens i Qvista skötande av fröken Moberg hittills icke förekommit anmärkning av beskaffenhet att föranleda poststationens överlåtande på annan person".

Fröken Emelie Sofia Enocksson övertog poststationen den 1 juli 1896 och fick från det nya seklets ingång årsarvodet höjt till 325 kr och från den 1 juli 1912 till 480 kr. Dessutom tillkom från den 1 oktober 1916 240 kr per år i extra tillägg (diarienummer 1 b 3086/16).

Poststationens namn ändrades den 1 augusti 1919 till **Dalaskedvi**. Det postnamnet blev knappt tio år gammalt, för den 1 juli 1929 var det dags för ändring igen. Nu döptes poststationen till socknens namn **Stora Skedvi**. Erik Gustaf Dybeck trädde till som föreståndare den 1 oktober 1930 och fick uppleva en sådan expansion att poststationen höjdes till postexpedition den 1 december 1953. Han fick då titeln stationsmästare.

Ännu en namnförändring fördes på tal 1971 i centralbyråkraternas oförståeliga strävan att trots postnummersystemet minska antalet adressenheter. Postexpeditionen i Stora Skedvi föreslogs sålunda få namnet Säter 2. Ett opinionsmöte hölls för den skull i Stora Skedvi sockenstuga i oktober 1971. Till och med indragning fördes på tal men postdirektionens överkontrollör Karl Erik Hammarsten avfärdade den tanken. Enligt Falu Kurirens referat den 27 oktober 1971 berättade han bl a följande:

"Inom en tätort skall det, för att en postanstalt skall vara motiverad, finnas minst 200 hushåll. Det finns bara 120 i Stora Skedvi, men vi menar att kassaomslutningen på postkontoret här är så stor att

kontoret skall vara kvar. Däremot kommer all postsortering att överflyttas till Säter, varifrån också lantbrevbärarna utgår".

Opinionsmötet samlade sig till en delegation som uppvaktade poststyrelsen med begäran att postnamnet Stora Skedvi skulle få behållas. Det gick vägen, som man säger, men hur det går i fortsättningen vågar jag inte sia om. Men allt talar för att namnet Stora Skedvi får behållas.

Det får också postkontoret sedan det inrangerats bland alla dem som lämnats ut på entreprenad. Det hör sålunda numera till gruppen "Post i butik". Entreprenörer är Svea Lantmän.

Under storhetstiden för Stora Skedvi har posten till två postombud expedierats och kontrollerats där. Under perioden juli 1934 - november 1953 fanns sålunda ett postombud i Pingbo med gravyren STORA SKEDVI POSTOMB 1 i datumstämpeln och under perioden juni 1937 - juni 1970 ett postombud i Arkhyttan. Datumstämpeln i Arkhyttan hade gravyren STORA SKEDVI POSTOMB 2.

STÄLLE.	LÄN.	SOCKEN.	POSTADRESS.
Qvillinge *	msn. Östg	(Linköpings st)	Lilla Åby.
Qvinga	Hall	Torup	Sjögård.
Qvinnersta	Öreb	Axberg	Dylta bruk.
Qvinnerstad	asn. Elfsb	(Norunga p.)..	Wärgårda.
Qvinnoböske	Krist	Grefvie	Engelholm.
Qvinsdammen	Kpbg	Malung	Malung.
Qvinsnäset	Kpbg	Malung	Malung.
Qvislemölla	Mlm	Skabersjö	Malmö.
Qvissberg	Östg	Motala	Motala.
Qvissberg	Östg	Sankt Per	Wadstena.
Qvista *	Kpbg	Stora Skedvi.	Falun.
Qvistalånga	Krist	Stoby	Hessleholm.
Qvistberga	Wstn	Kungsåra	Westerås.
Qvistbro +	msn. Öreb	(Strengnäs st.)	—
Qvisthån	Jmtl	Wemdalen	Wemdalen.
Qvistle	Wurl	Njurunda	Sundsvall.
Qvistofta *	msn. Mlm	(Lunds st.) ..	Wallåkra.
Qvistorp	Klnt	Långlöt	Stora Rör.
Qvistrum	Klnt	Gärdsrum	Åtvidaberg.
Qviström *	Gbrg	Foss	Uddevalle.
Qvittinge	Krist	Knislinge	Kristianstad.
Qvorbevare	Wbtu	Malå	Malå.
Qvällträsk	Wbtu	Åsele	Åsele.
Qvänarp	Kron	Berga	Ljungby.
Qvänjarp	Kron	Kånna	Ljungby.
Qvänslöf	Kron	Angelstad	Ljungby.
Qväntum	asn. Skbg	(Wänga p.) ..	Skara.
Qvärlöf	Mlm	Annelöf	Billeberga.

1872 års postortslexikon, "utgifvet på föranstaltande af Kongl. Generalpoststyrelsen", anger 113 platser vars namn börjar på Q. Andra bokstaven är v för samtliga och tredje bokstaven i de flesta fall a eller i. Asterisken * för Qvista i Stora Skedvi socken anger att lösväska utväxlades, då med Falun, som framgår av fjärde kolumnen.

Kullsveden

Under pågående byggnadsarbete med järnvägen skrev trafikchefen R von Essen för Södra Dalarnas Järnväg den 18 maj 1880 bl a följande till postinspektionen:

"Jelkarby och Bispsberg bliva tvenne alldeles fullständiga stationer och Kullsveden visserligen en mindre station, där endast stationsmästare kommer att anställas, men likväl komma alla tåg att stanna där, enär bibanan till Bispsberg där utgår från huvudlinjen.

I Jelkarby och Bispsberg anser jag att poststationer bör inrättas; i Kullsveden däremot är det väl mindre erforderligt, dock bör väl stationsmästaren där taga hand om posterna till och från Bispsberg. Om Postverket i så fall ändå ger honom något arvode, så vore väl skäl inrätta poststation där på samma betalning, ty alltid skall väl någon lokalörelse där uppstå".

Det under arbetstiden använda namnet Jelkarby försvann innan järnvägen blivit färdig och ersattes med Vikmanshyttan.

Efter något år gick trafikchefens planer genom och en förenad post- och järnvägsstation öppnades sålunda vid "knutpunkten" i Kullsveden 17 oktober 1881. Stationsförmannen Olof Andersson fick ansvar för postgöromålen med 120 kr i årsarvode för denna del av sysslan. Han efterträddes i februari 1899 av Per Alfred Pettersson, som förflyttades till Bispsberg 1909. Till Kullsveden kom då Gustaf Fredrik Johansson, som i sin tur fick förflyttning till Gustafs redan 1910. Då tog Johan Pettersson över och mönstret med tjänstgöring vid olika stationer i området fortsatte. Denne förflyttades sålunda till Bispsberg 1916, då Emil Källström fick ta över i Kullsveden. Poststationen skildes från järnvägen i juli 1917 och Viktor August Valldén blev föreståndare (diarienummer 1 b 701/17). Han flyttade 1921 till Gustafs.

Poststationen i Kullsveden drogs in med augusti månads utgång 1955.